

No fem el joc al lobby nuclear

written by Santiago Vilanova | 21 de febrer de 2024

Les resolucions de la COP28 de Dubai han deixat la porta oberta a allargar la vida dels reactors nuclears. Han considerat que la fissió és una tecnologia de trànsit cap a la descarbonització. D'aquesta manera el lobby nuclear ha aconseguit que els científics del GIEC (Grup Intergovernamental sobre el Canvi Climàtic) no qüestionin que es consideri "verda" una energia que, diuen, no emet CO₂ (primera falsedat, perquè no es contempla l'impacte de tot el cicle de l'urani); és econòmica i competitiva respecte a les renovables (segon engany, ja que el kWh nuclear no internalitza en els costos ni el transport, ni el desmantellament de les instal·lacions, ni l'emmagatzematge dels residus durant centenars d'anys) i és segura (tercera mentida, perquè no es valoren els efectes sobre la salut humana de les fuites i dels accidents radioactius). A més, hem de contemplar també el vessant militar de l'energia atòmica. Vint-i-dos dels estats que van participar en la COP28 van donar suport a aquesta taxonomia decidida per la Comissió Europea i van manifestar l'ambició de triplicar la capacitat de l'energia nuclear civil respecte el 2020.

El Foro Nuclear Español, que agrupa a totes les principals elèctriques, ja ha mogut fitxa i reclama al govern Sánchez una rectificació del full de ruta acordat el 2019 pel tancament progressiu de les cinc centrals nuclears entre el 2027 i el 2035. El Govern socialista respon que manté l'acord pactat amb Iberdrola, Endesa, Naturgy i EDP i que no hi ha marxa enrere. Correm el risc, però, que un govern del PP opti, com ja han declarat els seus assessors en matèria energètica, per allargar la vida dels reactors fins a seixanta anys. Llavors, i en el cas català, els grans projectes solars i eòlics previstos per substituir els 3.033 MW de potència d'Ascó i

Vandellòs (el 2023 van produir el 58,5% de la generació total) no serien tan urgents com ho són ara. El 2022 el 15,6% de l'energia elèctrica produïda a Catalunya era de fonts renovables, per un 45,1% del conjunt de l'Estat. Amb el ritme actual, és un brindis al Sol pensar que el 2030 aquestes energies cobriran el 50% de la demanda i que el 2035 substituïran la potència nuclear.

Imaginar que podem substituir els 500 MW, per exemple, del parc Tramuntana d'eòlica marina amb projectes cooperatius o amb estalvi d'energia és una fal·làcia, especialment quan la mobilitat elèctrica i les aplicacions del 5G i de la IA comportaran, potser, triplicar l'increment del consum.

Em direu que el bon camí són iniciatives populars com d'Eolpop en el municipi de Pujalt, un aerogenerador de 2.350 kW que dona electricitat a 2.000 famílies. Però el seu impacte sobre la colossal estructura energètica del país és tant exemplar com irrellevant. No tenim suficient temps per educar, actuar i fer milers de projectes emblemàtics com aquest. Catalunya no és Dinamarca amb una societat experimentada des de fa dècades en aquesta mena d'accions col·lectives i municipalistes. Ara tindrem l'ocasió de comprovar el grau de consciència ecològica amb les reaccions que tinguin els habitants de les poblacions afectades per les mesures i restriccions d'aigua. Hauria de fer-se palesa la interrelació de la resiliència contra la sequera amb la urgència de les energies renovables.

Seria una irresponsabilitat (que no contemplo) que el govern Sánchez i el Govern Aragonés acabessin sotmesos a les pressions del lobby nuclear en lloc de donar suport a grans projectes solars i eòlics que estiguin socialment acceptats. O que rebutgessin que hi ha suficient informació científica que confirma que no hi haurà un impacte greu i irreversible sobre l'ecosistema. El marc regulador de l'eòlica marina està assessorat per experts del CSIC i ha de definir criteris que permetin instal·lacions segures i concertades.

L'impacte sobre el paisatge dels projectes solars i eòlics és una qüestió de sensibilitats culturals i visuals que solen impedir una comprensió objectiva i una visió global i històrica de la crisi ecològica i energètica. Quan es parla d'impacte sobre el mar ens oblidem sovint del trànsit consentit de metaners i creuers immensos que ens tallen la vista de l'horitzó. La pesca d'arrossegament (que segons l'ONG Oceana hauria d'estar prohibida) en els darrers cinquanta anys ha provocat un xoc brutal sobre la biodiversitat del nostre litoral molt superior al que puguin aportar els futurs parcs eòlics. El transport marítim, que representa a nivell mundial el 3% de les emissions, continua sense ser contemplat en les resolucions de les COP. L'increment de la temperatura del mar serà devastador sobre la biodiversitat. Enguany els rècords de calor han arribat a una mitjana de 21,1 °C de les aigües de superfície dels oceans.

Els sectors socials opositors reclamen transparència i participació. Condicions que han de ser satisfetes si les empreses de renovables volen instal·lar-se amb credibilitat sobre el territori o en aigües territorials espanyoles. En cada acció crítica contra les renovables s'ha de tenir cura de no fer el joc al lobby nuclear. La patronal elèctrica espera que fracassin els objectius de la Llei de Canvi Climàtic de Catalunya per justificar allargar la vida dels reactors basant-se en els acords de la COP28 i les restriccions de gas i petroli provocades pels conflictes bèl·lics. Els antinuclears dels anys 70 no caurem en aquest parany.